

- (87), листопад. 2020. С. 411–415. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/235/225> (дата звернення: 12.10.23).
2. Дзюба М. Проблеми епонімічної синонімії в українській науковій термінології. *Лінгвістика*. 2010. №1(20). С. 58–64.
 3. Шевченко Л., Томіленко Л. Мотиваційні основи та базові моделі семантичного процесу термінологізації (на матеріалі словника української мови в 20-ти томах). *Мовознавство*. 2010. №1 С. 76–85.
 4. Шовак Д., Агібалова Т. Інтелектуалізація мови ЗМІ засобами професійної лексики. *XIV Міжнародна науково-практична конференція магістрантів та аспірантів «Теоретичні та практичні дослідження молодих науковців» (14–16 грудня 2022 року): матеріали конференції* [за ред. проф. Є. І. Сокола]. Харків, НТУ «ХПІ». 2022. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/2ebee1ed-1363-4eba-9007-02308785c94a/content> (дата звернення: 01.10.23).
 5. Liddicoat, Anthony J. & Bryant, Pauline. Intellectualisation: A Current Issue in Language Planning. *Current Issues in Language Planning*. 2010. March 1(1). Pp. 1–4. URL: https://www.researchgate.net/publication/233229481_Intellectualisation_A_Current_Issue_in_Language_Planning (дата звернення: 12.10.23).

Яценко М.С.

Особливості та способи перекладу політкоректної лексики

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків

У сучасному суспільстві, де культурна різноманітність та міжкультурна комунікація стають все більше актуальними, питання політкоректності в мові набувають особливого значення. Політкоректність визнається як важливий аспект комунікації, спрямований на запобігання образам, стереотипам та

дискримінації на основі різниці в етнічному походженні, статі, віку, сексуальній орієнтації та інших характеристиках. Дослідження політкоректності в мові є актуальним завданням, оскільки вона впливає на спосіб сприйняття інших культур, сприяє соціокультурній гармонії та спільному розумінню.

Мета роботи полягає у вивченні поняття політкоректності в німецькій мові, її ролі у сучасному світі, особливостях гендерної політкоректності та визначенні евфемізмів та дисфемізмів.

Предметом дослідження є поняття політкоректності, гендерної політкоректності, евфемізмів, дисфемізмів та переклад політкоректної лексики.

Методи дослідження включають аналіз наукової літератури, аналіз текстів, порівняльний аналіз перекладів та методи лінгвістичного аналізу.

Політична коректність (*Die politische Korrektheit* – ПК) — це такого роду добровільний соціальний кодекс поведінки, який був започаткован на Заході. В його основі лежить досить похвальне бажання не образити, не зачепити почуття людини, зберегти її гідність і гарний настрій [7, с. 290].

На сьогоднішній день ми дуже часто використовуємо політичну коректність у нашому житті. Відповідно до рекомендації школи журналістики та зв'язків з громадськістю при висвітленні гендерних питань важливо дотримуватися принципу рівності. Цей принцип включає в себе кілька основних аспектів:

1. Забезпечення балансу в описах жінок та чоловіків. Якщо в повідомленні йдеться про жінку, її слід описувати так само, як і чоловіка.
2. Використання обережно підібраної лексики при описі зовнішності.
3. Використання нейтральних слів, які не виражають вподобання чи перевагу стосовно певної статі.
4. Уникання вживання слів або виразів, що містять гендерні упередження.

Ці принципи сприяють об'єктивному та справедливому висвітленню гендерних питань у медіа [2, с. 14].

За точкою зору українських дослідників, таких як М. Богачевська-Хом'як, Т. Гундорова, В. Орлов, Л. Кобелянська, гендер формується соціально та

визначається культурою конкретного суспільства в певний історичний період. Це означає, що різниці у гендері не є вродженими, а виникають у процесі гендерної соціалізації — у вихованні в ролях чоловіків і жінок, яке триває від перших днів народження до досягнення статевої зрілості [1, с. 536].

Г. Рубін наголошує, що статево-гендерна система є сукупністю угод, які дозволяють суспільству перетворювати біологічну сексуальність у результат активності людини. Підходячи до статей як до різних, але взаємодоповнюючих і нерівних, гендерна система виявляє себе як метод формування гендерної ідентичності [3, с. 336].

Таким чином, гендерна політкоректність у німецькій мові спрямована на усунення дискримінації між гендерами. Одним із найпоширеніших способів зробити мову більш гендерно-нейтральною є використання гендерно-нейтральних термінів. При перекладі з німецької мови на українську мову важливо враховувати гендерну політкоректність. У таких випадках слід використовувати гендерно-нейтральні терміни або подвійні форми.

Наприклад, слово "*Lehrer*" (вчитель) можна перекласти як "педагог", а слово "*Bürger*" (громадянин) можна перекласти як "громадяни".

У зв'язку з поняттям "політкоректність" розрізняють евфемізми та дисфемізми – дві протилежні групи мовних засобів, які використовуються для вираження або приховування певних смислових аспектів.

Евфемізм — слово чи вираз, яким замінюють у мові грубе, непристойне, з неприємним емоціональним забарвленням слово; заміна грубих слів іншими словами [6, с. 453].

Способи утворення евфемізмів дуже різноманітні. Найбільш поширений спосіб - це метонімічний перенос, тобто вираження якою-небудь однією ознакою самого поняття. Наприклад, *der/die Schwarze*. Евфемізми також утворюються за допомогою метафоричних перенесень, перифразів, переосмислень та інших засобів. Наприклад,

dritte Zähne (метафора) – третій набір зубів;

zweite Frisur (метафора) – друга зачіска;

Personen mit Psychiatrieerfahrung (перифраз) – особи, які мають досвід психіатричних проблем;

Seniorenresidenz (переосмислення) – будинок для літніх людей;

das Zeitliche segnen - statt sterben (ніти з життя - замість того, щоб померти);

das Weite suchen - statt fliehen (прагнути дистанції - замість того, щоб тікати);

in anderen Umständen - statt schwanger (за інших обставин - замість вагітності).

Дисфемізм, або дифемізм — слово чи мовний зворот, протилежний за значенням евфемізму, надає мовленню виключно грубого, іноді вульгарного вигляду [4, с. 285]. Концепція, що лежить в основі дисфемізації, є нейтральною. До таких відносяться вказівки щодо національної приналежності осіб. (« *Wie so häufig sprachen sie über Fußball, Korsen und Schwarze* – Як це часто бувало, вони розмовляли про футбол, корсиканців і чорних») [5, с. 47].

Дисфемізми можуть використовуватися в різних контекстах, включаючи повсякденне спілкування та політику. Наприклад:

Замість того, щоб сказати «*Er ist gefährlich, radikal* – він небезпечний, радикальний», можна сказати «*Er hat eine andere Sichtweise* – він має іншу точку зору»;

Замість "*Frau*" (пані) може використовуватися: *Weib* (жінка), *Mädchen* (дівчина);

Замість "*Mann*" (пан) може використовуватися: *Alter* (старий), *Kerl*"(хлопець).

У висновку можна відзначити, що переклад політкоректної лексики в німецькій мові є важливим завданням, оскільки він сприяє уникненню дискримінації та сприяє формуванню толерантного суспільства. Серед особливостей перекладу слід враховувати культурні, соціальні та правові відмінності між мовами.

Література:

1. Богачевська-Хом'як М. Основи теорії гендеру : навчальний посібник. Київ : В. Агес., Л. Кобел., М. Скорик. Київ : К.І.С, 2004. 536 с.
2. Буткевич М. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи. Київ : Проєкт «Без Кордонів» ГО «Центр «Соц. Дія», 2015. 14 с.
3. З. Шевченко. Словник гендерних термінів. Черкаси, 2016. 336 с.
4. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Київ : ВЦ «Акад." Т.1: А-Л., 2007. 285 с.
5. Матьє Н. ДІТИ ЇХНІ : роман / переклад з фр. Ірини Славінської. Львів, 2020. 624 с.
6. Словник української мови: в 11 томах. Т. 2, 1971. 453 с.
7. Madera B. Working and socializing internationally today. Varela Méndez, 2012. 290 p.

Колле Е.П.

Загальні принципи англо-українського перекладу технічних текстів у галузі машинобудування

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків

Майже всі галузі машинобудування – автомобілебудування, суднобудування, авіабудування, залізничне машинобудування є сферами, де державні та приватні компанії потребують послуг перекладу. Величезна кількість великих компаній (Volkswagen, Nissan, Toyota та ін.) співпрацюють з українськими фірмами, дилерськими центрами з продажу та обслуговування техніки. Для успішної співпраці потрібно не тільки володіння усним мовленням, а й вузькоспеціалізований технічним перекладом.

Актуальність теми обумовлена ростом технічних контактів з англомовним світом та зростанням обсягів перекладу різного роду англійських технічних текстів. У світі високо розвинено машинобудування, оскільки це сприяє науково-